

II ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

07/

Από τη Σαλονίκη

Από τη Σαλονίκη

ΒΡΑΧΥΛΗ 2/2/2002

Ταξίδι στην ποίηση

764

της ΕΙΡΗΝΗΣ ΜΠΕΛΜΑ

Ένα ποτήρι κρασί, δερμάτινα καθίσματα, μουσικοί ήχοι, εναρμονισμένοι με τον ποιητικό λόγο της Σαπφούς, του Σοφοκλή, του Σολωμού, του Ρίτσου... Η ατμόσφαιρα μιας άλλης εποχής που πέρασε ανεπίσηρα ζωντανεύει σε αυτό το βαγόνι που βρέθηκε στο σιδηροδρομικό σταθμό του Ρουφ, απομεινάρι του θρυλικού τρένου «Oriem Express». Το σπάνιο και διατηρητέο wagon-restaurant του 1924 του περιφημου «Oriem Express» -ένα αληθινό κόσμημα, με αξία ιστορική και αισθητική- προστέθηκε στον πολιτιστικό «συχρό» που εδώ και πέντε χρόνια δημιουργήσε η Τατιάνα Λύγαρη, με αφετηρία την αμαξοστοιχία-θέατρο «Το τρένο στο Ρουφ».

Εκεί, στις ράγες του σιδηροδρομικού σταθμού Ρουφ, σε κλίμακα μινόρε, προσφέρεται για λίγους, εκλεκτούς μουσικόφιλους θεατές -και όχι μόνο- μιας άλλης ποιότητας ψυχαγωγία.

Το «μουσικό βαγόνι» εκεί όπου η μουσική συναντά την ποίηση, στην παράσταση «Θέλετε δέντρο' ανθίσετε, θέλετε μαραθείτε»

Μπήκα λίγο αμήχανη στο χώρο, αναζητώντας να βρω την εμπνευστότητα και την ψυχή όλου αυτού του εγχειρήματος, την Τατιάνα Λύγαρη, για την προκαθορισμένη συνέντευξη. Εκεί, στο σκοτάδι, ανάμεσα στις γραμμές είδα τα ξύλινα βαγόνια. Ανέβηκα σε ένα από αυτά και για λίγο άρχισα το ταξίδι σε μια άλλη εποχή. Συνταξιδιώτρια και οδηγός ήταν η Τατιάνα Λύγαρη. Μετακινούμασταν από βαγόνι σε βαγόνι, όπως σε αληθινό τρένο, από το Wagon-restaurant και το wagon-bar στο βαγόνι όπου παίζεται η παράσταση «Η κυρία εξαφανίζεται». Τελικός μας προορισμός ήταν το «Μουσικό βαγόνι». Εκεί όπου η μουσική συναντά την ποίηση στην παράσταση «Θέλετε δέντρο' ανθίσετε, θέλετε μαραθείτε».

Στο θρυλικό βαγόνι, οι μουσικοί ήχοι της κιθάρας, του φλάουτου, του πιάνου και του κοντραμπάσου ενώνονταν με τις αισθαντικές φωνές του Βασίλη Γιοδάκη και της Σοφίας Τσαβάρα. Για λίγο αισθανόσαστε ότι ο χρόνος σταματά, ότι η κούραση και το άγχος της καθημερινότητας εξαφανίζονταν. Κι ελεύθερος, εξαγνισμένος από έννοιες και μικρότητες, μπορούσατε να απολαύσετε με καθαρία ψυχή τον ποιητικό ελληνικό λόγο, όπως εξελίσσεται από την Αρχαιότητα μέχρι σήμερα.

Έχετε συνηθίσει, βέβαια, να μας επιφυλάσσετε ευχάριστες πολιτιστικές εκπλήξεις. Το «Μουσικό Βαγόνι» πώς προέκυψε;

«Η επιτυχία του έργου “Η Κυρία εξαφανίζεται” με ανάγκασε να συνεχίσω για τρίτη χρονιά την παράσταση. Αισθανόμουν την ανάγκη να κάνω κάτι καινούριο και παράλληλα να προσφέρω. Υπήρ-

χε ήδη ως έμβλημα στην αμαξοστοιχία στις ράγες του Σιδηροδρομικού Σταθμού του Ρουφ το θρυλικό βαγόνι “Οριεντ Εξπρές”. Ο θεατής, ωστόσο, δεν καταλάβαινε ότι επρόκειτο για ένα θρυλικό βαγόνι και δεν ήξερε την ιστορία που κουβαλούσε. Αυτό ήταν που μετέφερε τους Έλληνες ταξιδιώτες από την Αθήνα στο Βελιγράδι, όπου εκεί συνδέσταν με το τρένο “Οριεντ Εξπρές”. Ήθελα να προβάλλω αυτή την κληρονομιά και να τη χρησιμοποιήσω ως πολιτιστικό όχημα στα καλλιτεχνικά μου σχέδια. Έτσι, μπήκαμε σε μια περιπέτεια αναπαλαιώσης του βαγονιού τους τελευταίους οχτώ μήνες και ουσιαστικά προσφέραμε στην Πολιτεία αναπαλαιωμένο αυτό το μικρό μουσείο».

Σε ποια ιδέα βασίστηκε αυτό το εγχείρημα;

«Τώρα για υπάρχει ένα βαγόνι-μουσείο, το οποίο μπορεί να το επισκέπτεται ο κόσμος και λειτουργεί ως ενεργός πολιτιστικός χώρος. Επειδή δεν ήθελα να δημιουργήσω μια δεύτερη θεατρική σκηνή, προχώρησα στη ιδέα του μουσικού βαγονιού».

Στόχος μου ήταν να διευρύνω το “τρένο-θέατρο” και να δημιουργήσω έναν πολιτιστικό πολυχώρο όπου θα μπορεί ο θεατής να κινηθεί άνετα μέσα σε αυτό, από βαγόνι σε βαγόνι, όπως γίνεται σε ένα αληθινό τρένο. Να μπορεί να επιλέξει το είδος της διασκέδασης που του ταιριάζει και να συνδυάσει το καλό θέατρο, την καλή μουσική και το φαγητό.

Στο “Οριεντ Εξπρές”, σεβόμενοι την παράδοση, επειδή πρόκειται για ένα βράγον-ρέσποραντ, συνδυάζονται το ποτό,

η διασκέδαση με το φαγητό, όπως γινόταν και στα τρένα εκείνης της εποχής. Οι υψηλής καταγωγής ταξιδιώτες κατά τη διάρκεια του ταξιδιού απολάμβαναν, εκτός από τα εδέσματα, και καλλιτεχνικά δρώμενα. Έτσι προέκυψε το “Μουσικό Βαγόνι”».

Τι είναι αυτό που τελικά προσλαμβάνει ο θεατής-ακουστής όταν επισκέπτεται το «Μουσικό Βαγόνι» και βλέπει τη μουσική-ποιητική παράσταση «Θέλετε δέντρο' ανθίσετε, θέλετε μαραθείτε»;

«Πιστεύω ότι ο θεατής, κουρασμένος από τη ρουτίνα, από τους ήχους, τους ξέφρενους ρυθμούς, έχει ανάγκη να ηρεμήσει, να ξεκουράσει την ψυχή του. Κάνει ένα εσωτερικό ταξίδι, ένα λουτρό εξαγνισμού. Προσφέροντάς του καλής ποιότητα ήχο, θεατρική έκφραση, οδηγείται σε μια εσωτερική βουτιά».

Με ποια οπτική προσεγγίζετε την ποίηση σε αυτή την παράσταση;

Θεωρείται η ποίηση “Terra Incognita”, ένα δημιουργήμα απροσπέλαστο για τους πολλούς, τους μη μυημένους. Αυτό τρομοκρατεί τον κόσμο. Από την άλλη, θεωρώ ότι δεν υπάρχει πιο λαϊκό δημιουργήμα από την ποίηση – με την έννοια ότι απευθύνεται σε όλους. Πρέπει στις μέρες μας να ενδυναμώνουμε τον ελληνικό λόγο, που πολιορκείται από ξένες λέξεις και να διασώσουμε τον πλούτο της ελληνικής γλώσσας. Να ανιχνεύουμε τις λέξεις που δεν τις χρησιμοποιούμε στην καθημερινή μας ομιλία, αλλά βιβθουν στην ποίηση. Ήθελα να παντρέψω έναν πλούσιο πυκνό λόγο, μια μεσοτή γλώσσα, ώστε μέσω του αποτελέσματος οι στίχοι να είναι πιο

εύληπτοι και κατανοητοί στον κόσμο. Θεωρώ ότι μέσα από τη μουσική ο ποιητικός λόγος σιγανεί το θεατή».

Θέλω να παρουσιάσω τη μεγάλη μου αγάπη, την ποίηση, στους θεατές όχι μόνο με το στεγνό και το συνηθισμένο τρόπο της απαγγελίας, αλλά με μια πιο θεατρική ερμηνεία. Προσπάθησα να τη “μυλώω” σαν να διηγούμαι μια ιστορία είτε αισθημάτων και σκέψεων είτε καταστάσεων. Σκοπός μου ήταν να δημιουργήσω μια αμύσφαρη που δεν έχει τίποτα το “θήθεν” και το κουλτουριάρικο, αλλά με σεμνότητα και ειλικρίνεια, σε ένα κλίμα που θυμίζει παλιά μπουκά, να προσφέρουμε στον κόσμο μια υψηλής ποιότητας διασκέδαση».

Αρκετές φορές μέχρι τώρα στις απαιτήσεις επαναλαμβάνετε το σήμα «προσφέρω». Τι σημαίνει για σας «προσφορά»;

«Η έννοια της προσφοράς έχει μεγεθυνθεί μέσα μου και έχει πρωτεύουσα σημασία. Δεν είναι μια μόνη φιλοδοξία του να προσφέρω μια υψηλής ποιότητας καλλιτεχνική δουλειά αλλά και επιτακτική προσωπική ανάγκη. Πληρώνεται ακριβώς το να πας κόντρα στην εμπορικότητα. Εμείς, ανεβάζοντας ένα ποιητικό έργο, ξέραμε το ρίσκο που παίρναμε. Παρ’ όλα αυτά, καταφέραμε να συνδυάσουμε την ποιητική παράσταση και την επιτυχία. Έτσι πετύχαμε αυτό που είναι η “ουσία της Τέχνης”».

Πιστεύω ότι ο καλλιτέχνης είναι υποχρεωμένος απέναντι στο κοινό του, που τον ακολουθεί και τον θαυμάζει, να προσφέρει ποιότητα ζωής, βελτίωση της συμπε-

Η Τατιάνα Λύγαρη μάς μιλά για τη νέα της πολιτιστική έκπληξη, «το μουσικό βαγόνι», που προστέθηκε στο σιδηροδρομικό σταθμό του Ρουφ

Σάββατο 2 Φεβρουαρίου 2002, Η ΒΡΑΔΥΝΗ ■ 23

ΜΕ... ΤΟ ΜΟΥΣΙΚΟ ΒΑΓΟΝΙ

Η Τατιάνα Λύγαρη, εμπνεύστρια και ψυχή όλη του εγχειρήματος, της οποίας επόμενος στόχος είναι να ταξιδέψει το τρένο σε ολόκληρη την Ελλάδα

ΚΟΣΜΗΜΑ ΜΕ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΑΞΙΑ

«Το Μουσικό βαγόνι ORIENT EXPRESS» προστέθηκε στο σιδηροδρομικό σταθμό του Ρουφ και συνδέθηκε με την κομψή Αμαξοστοιχία-Θέατρο «Το Τρένο του Ρουφ», το Wagon-Restaurant και το Wagon-Bar και έχει πια διαμορφωθεί εκεί ένας πολιτιστικός σιδηροδρομικός πολυχώρος.

Μέσα στο μαγικό ντεκόρ του ιστορικού αυτού οχήματος, 30 μόνο θεατές κάθε βράδυ θα έχουν τη μοναδική ευκαιρία να παρακολουθήσουν την πρωτότυπη μουσική παράσταση «Θέλετε δέντρ' ανθίσετε, θέλετε μαραθείτε».

Οι συνθέτες

Δεκατρείς από τους σημαντικότερους Έλληνες συνθέτες (Μηνάς Αλεξιάδης, Γιώργος Ανδρέου, Μιχάλης Γρηγορίου, Βασίλης Δημητρίου, Γιώργος Κουρουπός, Νίκος Κυ-

Οι επιλογές

Οι προτάσεις-επιλογές των ποιημάτων είναι του Κώστα Γεωργουσόπουλου και της Σόνιας Λίνσκαγια, η σκηνοθεσία της Τατιάνας Λύγαρη, η μουσική επιμέλεια του Γιώργου Παπαδάκη και του Γιάννη Παπαγιαννόπουλου, η φιλολογική επιμέλεια της Μαρίας Τομά, η σκηνική διαμόρφωση του χώρου της Λέας Κούση και οι φωτισμοί του Σάκη Μπιρμπίλη.

Η Τατιάνα Λύγαρη (Τετάρτη, Πέμπτη και Παρασκευή) και η Χρύσα Σπηλιώτη (Τρίτη, Σάββατο και Κυριακή) μαζί με τις αισθαντικές φωνές του Βασίλη Γισδάκη και της Σοφίας Τζαβάρια και 4 μουσικούς (Λένα Σολωμού πιάνο, Δέσπω Βαρουδάκη κιθάρα - μαντολίνο, Σπύρος Παπκινός φλάουτο, Νίκος Τσουκαλάς κοντραμπάσο) συναξιδεύουν με

ριφοράς και της προσωπικότητας.

Ο καλλιτέχνης οφείλει να σηματοθεώσει την ελλιπή πολιτιστική παιδεία και να διαμορφώνει πολίτες σκεπτόμενους και ενεργούς και όχι να είναι συραγός μιας υποκουλτούρας. Με αυτή τη λογική ευελπιστεί ο πολιτιστικός αυτός πολυχώρος που δημιουργήσα να προσφέρει. Σέβεται το θεατή που τον επισκέπτεται. Έτσι, ο θεατής φεύγει ταξιδεμένος σε κόσμους που δεν μπορούν να μας δώσουν ο εκχυδαϊσμός της καθημερινότητας και η φτηνά της τηλεθέασης.

Η παράστασή σας μου θυμίζει το πνεύμα στο οποίο στηρίχθηκε το αρχαίο ελληνικό δράμα. Με την έννοια ότι ο θεατής πήγαινε για να διδαχτεί και να οδηγηθεί στην «κάθαρση». Οι αρχαίες παραστάσεις «εδιδάσκοντο» και δεν παρουσιάζονταν...

«Πράγματι, η μουσική - ποιητική μας παράσταση είναι μια πράξη αντίστασης σε αυτό που μας κατακλύζει και που μας κάνει στην ουσία να ντροπιάζουμε για τον άνθρωπο. Κατά τη γνώμη μου, ο θεατής θα πρέπει να έρχεται στο θέατρο όχι για να βλέπει την κατάντια του ανθρώπου, αλλά για να θαυμάζει τον άνθρωπο και τις αρχές του. Μέσα από την επαφή του με την Τέχνη ο θεατής έρχεται στη λύτρωση».

Πάντως, είναι μια παράσταση που διαφέρει από άλλες ποιητικές βραδιές.

«Δεν ήθελα να δημιουργήσω μια βαρετή και ανιαρή παράσταση που δεν αφορά κανέναν. Πιστεύω σε ένα υψηλής ποιότητας εκλεπτυσμένο θέαμα που θα συγκινεί και θα ενδιαφέρει τον ακροατή-θεατή. Ήταν πολύ τιμητικό που αυτοί οι ταλαντούχοι συνθέτες αποδέχτηκαν την πρό-

σκληση-πρόκληση. Έσπυζαν πάνω στα ποιήματα και τα έντυσαν με νότες, δίνοντας 13 σε πρώτη εκτέλεση υπέροχα τραγούδια».

Ξεκινήσατε με το «Τρένο» στο Ρουφ και δημιουργήσατε έναν πολιτιστικό πολυχώρο. Πώς ξεκίνησαν όλα αυτά;

«Η ιδέα προέκυψε πολύ απλά και αθώα. Από άγνοια δεν υποψιάζοιμν πόσο θα ήταν δύσκολος ο τρόπος της υλοποίησης. Αυτό που θυμάμαι τα τελευταία πέντε χρόνια είναι μια πλήρης αφοσίωση, αγωνία και προβλήματα που φάνταζαν άλυτα. Από την άλλη, η προσέλευση και η αγάπη του κόσμου, η χαρά της προσφοράς, η ικανοποίηση ότι μπορείς να κάνεις πραγματικότητα τα όνειρα και να τα μοιραστείς επιτυχημένα με το θεατή δικαίωσαν όλη την προσπάθεια.

Το «Τρένο» ήταν ο πρώτος πολιτιστικός χώρος που έγινε στην περιοχή του Ρουφ και συντέλεσε στην αναβάθμιση της περιοχής. Είμαι περήφανη που υπάρχει αυτός ο χώρος στην Αθήνα και κάνουμε δουλειές που μας εκφράζουν και ταυτόχρονα αρέσουν στον κόσμο».

Τι είναι αυτό που χαρακτηρίζει την παράσταση «Η κυρία εξαφανίζεται»;

«Αυτό που χαρακτηρίζει την παράσταση είναι ότι είμαστε μια συντροφιά που ταξιδεύουμε με τους θεατές. Δεν είμαστε θίασος. Υπάρχει ένα κλίμα προστατευτικό, ζεστό οικογενειακό, αγαπσιάρικο που αποδίδει πολύ θετική ενέργεια.

Ποια είναι τα επόμενα σχέδια σας;

«Το επόμενο όνειρό μου και στόχος μου είναι σε συνεργασία με τον ΟΣΕ και με φορείς όπως το υπουργείο Πολιτισμού το «Τρένο» να ταξιδέψει σε όλη την Ελλά-

πουργός, Ηλίας Λιούγκος, Νότης Μαυρουδής, Θάνος Μικρούτσικος, Νίκος Ξυδάκης, Γιώργος Παπαδάκης, Δημήτρης Παπαδημητρίου, Μιχάλης Χριστοδουλίδης) ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα της ηθοποιού να μελοποιήσουν παλιούς και νεότερους Έλληνες ποιητές (από Σαπφώ και Σοφοκλή μέχρι Βιζυηνό, Σεφέρη, Εμπεριώκο και τους νεότερους Γκανά, Κωσταβάρα, Καψάλη), προσφέροντας σε πρώτη εκτέλεση 13 ολοκαίνουργια τραγούδια που προάγουν το σύγχρονο ελληνικό μουσικό τοπίο, τιμούν και κυρίως, διατηρούν τον πλούτο και τη δύναμη της ελληνικής γλώσσας μέσα από τις αστείρευτες πηγές του ποιητικού λόγου ανά τους αιώνες.

τους θεατές στην αυθεντική ατμόσφαιρα του «Orient Express», με ξεναγό την ελληνική μουσική, στη μαγική ενδοχώρα της ελληνικής ποίησης.

Η ζεστή αυτή συντροφιά μπορεί να απολαύσει στο α' μέρος ένα ποτό, να δειπνήσει στο διάλειμμα με γεύσεις orient από την «Αγία Γεύσεων» και να σιγοτραγουδήσει στο β' μέρος αγαπημένα τραγούδια.

Κινητήρια δύναμη στα καλλιτεχνικά γρανάζια του «Τρένου στο Ρουφ» αποτελούν με την ευαισθησία τους για τον πολιτισμό οι ευγενικές χορηγίες της Εμπορικής Τράπεζας, των Αμοιβαίων Κεφαλαίων Ερμής και της Metrofile.

